

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра землеробства та гербології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Агробіологічний факультет
«   » _____ 2026

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**КОНТРОЛЮВАННЯ СЕГЕТАЛЬНОЇ РОСЛИННОСТІ В
АГРОФІТОЦЕНОЗАХ**

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»
Спеціальність Н1 «Агрономія»
Освітня програма Н1 «Агрономія»
Факультет Агробіологічний
Розробники: доцент, к. с.-г. наук Антоніна БАБЕНКО
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Контролювання сеgetальної рослинності в агрофітоценозах

Дисципліна покликана забезпечити належну підготовку фахівців до професійної діяльності шляхом формування в студентів необхідних теоретичних знань і набуття практичних навичок для успішного впровадження ними на практиці комплексної, обґрунтованої системи заходів контролювання чисельності бур'янів у посівах сільськогосподарських культур, адаптованої до різних систем землеробства та конкретних екологічних умов. У результаті вивчення даної дисципліни студент отримає знання та вміння щодо: загальних принципів та теоретичних основ контролювання сеgetальної рослинності в агроценозах; асортименту гербіцидів; оцінки фактичної ситуації на полі з подальшим прийняттям оптимальних рішень щодо складових комплексної системи захисту посівів сільськогосподарських культур, виноградників, садів; умов високоефективного застосування гербіцидів; особливостей використання біологічних препаратів у системі захисту культур від бур'янів; систем контролю чисельності бур'янів за органічного землеробства; оцінки економічної доцільності застосування заходів контролю чисельності бур'янів за вирощування сільськогосподарських культур; еколого-економічного оцінювання здійснених заходів контролю забур'яненості полів

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>(бакалавр)</i>	
Спеціальність	<i>201 «Агрономія»</i>	
Освітня програма	<i>Агрономія</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	3	3
Семестр	6	4
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>6 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Лабораторні заняття	<i>30 год.</i>	<i>6 год.</i>
Самостійна робота	<i>50 год.</i>	<i>90 год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>3 год.</i>	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Контролювання сегетальної рослинності в агроценозах» забезпечити належну підготовку фахівця до професійної діяльності з реалізації ним на практиці системи рекомендованих заходів спрямованих на успішне контролювання наявності бур'янів в агрофітоценозах за різних систем землеробства та екологічних умов.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та відповідністю зональних умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 7. Здатність науково обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин з урахуванням їх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище.

СК 8. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач у процесі вирощування сільськогосподарських культур, шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних так і практичних методів.

СК 9. Здатність управляти комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 9. Володіти на оперативному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агрофітоценозів із збереженням природного різноманіття.

ПРН 10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціальної професійної роботи у галузі агрономії; ПРН 11. Ініціювати оперативне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов;

ПРН 13. Проектувати та організовувати заходи вирощування високоякісної сільськогосподарської продукції та відповідно до чинних вимог;

ПРН 14. Інтегрувати й вдосконалювати виробничі процеси вирощування сільськогосподарської продукції відповідно до чинних вимог.

ПРН 15. Планувати економічно вигідне виробництво сільськогосподарської продукції

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти;
- скороченого терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1 Наукові основи контролювання сеgetальної рослинності в агроценозах.														
Тема 1. Наукові основи контролювання сеgetальної рослинності в агроценозах. Комплексність системи та пріоритети при виборі заходів впливу на бур'яни.	5		3		2			1	1					
Тема 2. Секрети успішних комбінацій заходів контролювання бур'янів. Умови високоефективного застосування гербіцидів. Строки внесення, технологічні способи та регламенти застосування гербіцидів.	8		2		4	2		5	1			4		
Разом за змістовим модулем 1	13		5		6	2		6	2			4		
Змістовий модуль 2. Контролювання чисельності бур'янів інших агрофітоценозів														
Тема 1. Контролювання чисельності бур'янів в посівах зернових колосових культур	14		2		2	5	5	19	1		1	2	15	
Тема 2. Контролювання чисельності бур'янів в посівах кукурудзи, сорго та проса	14		2		2	5	5	14	1		1	2	10	
Тема 3. Контролювання чисельності бур'янів в посівах зернобобових культур (гороху, сої та ін.)	12		2		2	3	5	18			1	2	15	
Тема 4. Контролювання чисельності бур'янів в посівах буряків цукрових та картоплі	19		2		4	5	8	18	1		1	2	15	
Тема 5. Контролювання чисельності бур'янів в посівах ефіроолійних культур (ріпаку озимого та ярого, соняшнику)	17		2		4	3	8	18,5	0,5		1	2	15	
Тема 6. Контролювання чисельності бур'янів інших агрофітоценозів	31		-		10	2	19	25,5	0,5		1	4	20	
Разом за змістовим модулем 2	107		10		24	23	50	114	4		6	14	90	
Усього годин	120		15		30	25	50	120	6		6	18	90	
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в робочому навчальному плані)			-		-	-	-		-		-	-	-	
Усього годин	120		15		30	25	50	120	6		6	18	90	

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наукові основи контролювання сеgetальної рослинності в агроценозах. Комплексність системи та пріоритети при виборі заходів впливу на бур'яни	3
2	Секрети успішних комбінацій заходів контролювання бур'янів. Умови високоефективного застосування гербіцидів.	2

	Строки внесення, технологічні способи та регламенти застосування гербіцидів	
3	Контролювання чисельності бур'янів в посівах зернових колосових культур	2
4	Контролювання чисельності бур'янів в посівах кукурудзи, сорго та проса	2
5	Контролювання чисельності бур'янів в посівах зернобобових культур (гороху, сої та ін.)	2
6	Контролювання чисельності бур'янів в посівах буряків цукрових та картоплі	2
7	Контролювання чисельності бур'янів в посівах ефіроолійних культур (ріпаку озимого та ярого, соняшнику)	2

4. Темы занять лабораторних

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Пороги шкідливості бур'янів	2
2	Вибір гербіцидів за спектром фітотоксичної дії. Ефективність дії гербіцидів	2
3	Розрахунок економічної ефективності використання гербіцидів	2
4	Розроблення системи захисту посівів зернових колосових культур	2
5	Розроблення системи захисту посівів кукурудзи, сорго та проса	2
6	Розроблення системи захисту посівів зернобобових культур	2
7	Розроблення системи захисту посівів буряків цукрових	2
8	Розроблення системи захисту посівів картоплі	2
9	Розроблення системи захисту посівів ріпаку озимого та ярого	2
10	Розроблення системи захисту посівів соняшнику	2
11	Розроблення системи захисту посівів прядивних культур (льон, коноплі, бавовник), злакових та бобових трав	2
12	Контролювання чисельності бур'янів в посівах овочевих культур	2
13	Контролювання чисельності бур'янів в садах та виноградниках	2
14	Спеціальні заходи контролю бур'янів	2
15	Системи контролю чисельності бур'янів за органічного землеробства	2
	Всього	30

5. Темы самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах озимих зернових, ярих колосових культур	5
2	Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах кукурудзи, сорго та проса	5
3	Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах зернобобових культур	5
4	Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах буряків цукрових	4
5	Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах картоплі	4
6	Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах ріпаку озимого та ярого	4
7	Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах соняшнику	4
8	Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах прядивних культур (льон, коноплі, бавовник), злакових та бобових трав	5

9	Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах овочевих культур	4
10	Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах садах та виноградниках	5
11	Вивчення біопрепаратів дозволених до використання в Україні для контролювання бур'янів	5
	Всього	50

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:
(*вибрати необхідне чи доповнити*)

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист лабораторних/практичних, розрахункових/графічних робіт, проєктів.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
<i>Модуль 1. Наукові основи контролювання сегетальної рослинності в агроценозах</i>		
Лекція 1 (<i>за наявності оцінювання</i>)	ПРН 9,10,11	-
Лабораторна/практична робота 2. Вибір гербіцидів за спектром фітотоксичної дії. Ефективність дії гербіцидів	Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проєкти з використання гербіцидів з урахуванням наявних ресурсів;	10
Лабораторна/практична робота 3. Розрахунок економічної ефективності використання гербіцидів	Реалізовувати екологічно безпечні прийоми в технології виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням зміни клімату;	10
Самостійна робота (<i>за наявності</i>) 1. Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах озимих зернових, ярих колосових культур. 2. Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах кукурудзи, сорго та проса. 3. Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах зернобобових культур	Здійснювати бізнесові та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних гербіцидних схем	15

Лекція 2 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 4. Розроблення системи захисту посівів буряків цукрових.		10
Лабораторна/практична робота 5. Розроблення системи захисту посівів ріпаку озимого та ярого		10
Самостійна робота (за наявності). 1. Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах буряків цукрових. 2. Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах картоплі 3. Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах ріпаку озимого та ярого.		15
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
<i>Модуль 2 Контролювання чисельності бур'янів інших агрофітоценозів</i>		
Лекція 3 (за наявності оцінювання)	ПРН 13,14,15	-
Лабораторна/практична робота 6. Розроблення системи захисту посівів соняшнику	Застосовувати сучасні технології агрономії, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження.	5
Лабораторна/практична робота 7. Розроблення системи захисту посівів прядивних культур (льон, коноплі, бавовник), злакових та бобових трав	Здійснювати впровадження технологій виробництва та логістики відновлювальних енергетичних рослинних ресурсів	5
Лабораторна/практична робота 8. Контролювання чисельності бур'янів в посівах овочевих культур		5
Лабораторна/практична робота 9. Контролювання чисельності бур'янів в садах та виноградниках		5
Самостійна робота (за наявності) Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах соняшнику		5
Лекція 4 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 10. Розроблення системи захисту посівів прядивних культур (льон, коноплі, бавовник), злакових та бобових трав		5
Самостійна робота (за наявності). Вивчення гербіцидів дозволених до використання в посівах прядивних культур (льон, коноплі, бавовник), злакових та бобових трав		5
Лекція 5 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 11. Контролювання чисельності бур'янів в посівах овочевих культур		5
Лабораторна/практична робота 12. Контролювання чисельності бур'янів в		5

садах та виноградниках		
Лабораторна/практична робота 13. Розроблення системи захисту посівів картоплі		5
Лекція 6 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 14. Спеціальні заходи контролю бур'янів		5
Лабораторна/практична робота 15. Системи контролю чисельності бур'янів за органічного землеробства		5
Самостійна робота (за наявності). Вивчення біопрепаратів дозволених до використання в Україні для контролювання бур'янів		5
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота		$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$
Екзамен/залік		30
Всього за курс		$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$
Курсовий проект/робота (за наявності)		-

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	<i>НАПРИКЛАД:</i> роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	<i>НАПРИКЛАД:</i> списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	<i>НАПРИКЛАД:</i> відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4140>;

Науково-методичне забезпечення навчального процесу передбачає: державні стандарти (ДСТУ), навчальні плани, підручники і навчальні посібники; електронні презентації, відеофільми, інструктивно-методичні матеріали лабораторних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів .

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Косолап М.П., Примак І.Д., Іванюк М.Ф., Анісімова А.А., Бабенко А.І. **Практикум з гербології**. Навчальний посібник. К.: 2018 р. 581с.

2. Косолап М.П., Примак І.Д., Іванюк М.Ф., Анісімова А.А., Бабенко А.І. **Практикум з гербології**. Навчальний посібник 2-ге видання, доповнене і перероблене. К.: 2019 р. 931с.

3. Косолап М.П., Іванюк М.Ф., Примак І.Д., Анісімова А.А., Бабенко А.І. **Практикум з гербології**. Навчальний посібник 3-ге видання, доповнене і перероблене. К.:НУБіП України, 2021 р. 876с.

4. Косолап М.П., Іванюк М.Ф., Примак І.Д., Анісімова А.А., Бабенко А.І. **Атлас бур'янів**. К.:НУБіП України, 2022 р. – 112с.

5. Веселовський І.В., Манько Ю.П., Лисенко А.К., Центилю Л.В. **Атлас – визначник бур'янів**. Навчальний посібник. К.: Видавничий центр НУБіП України. 2018. 256 с.

6. Примак І.Д., Манько Ю.П., Танчик С.П., Косолап М.П. та ін **Бур'яни в землеробстві України: прикладна гербологія**. Біла Церква,. Білоцерківський державний аграрний університет. 2006. 664с.

7. Примак І.Д., Косолап М.П. та ін **Довідник з гербології**. К.; Кондор. 2006. С. 368.

8. Косолап М.П. **Гербологія. Навчальний посібник** . – К.: Арістей.- 2004. 362с.

9. Іващенко О.О., Іващенко О.О. **Загальна гербологія**. монографія. Київ: Фенікс, 2019. 752 с. URL: <https://ipp.gov.ua/wpcontent/uploads/2020/11/zagalna-gerbologiya-.pdf>

10. Рудік О.Л, Лавренко С.О., Лавренко В.М., Рудік Н.М. Регулювання присутності бур'янів в сучасних агрофіценозах. Навчальний посібник. Херсон. «ОЛДИ-ПЛЮС». 2024. 104 С.

11. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні (щорічні видання).

Інформаційні ресурси

1. <http://dglib.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/6193>

2. <http://agrotimeteh.com.ua>

3. <http://mirslovarei.com>

4. <http://pidruchniki.ws.....>

5. <https://elearn.nubip.edu.ua/course/modedit.php?update=300398&return=0&sr=0>

6. <https://www.basf.com/ua/uk.html>

7. <https://www.syngenta.ua/katalog>

8. <https://superagronom.com/pesticidi>

